

קול חדש נשמע בבית-המשפט. הוא בקט

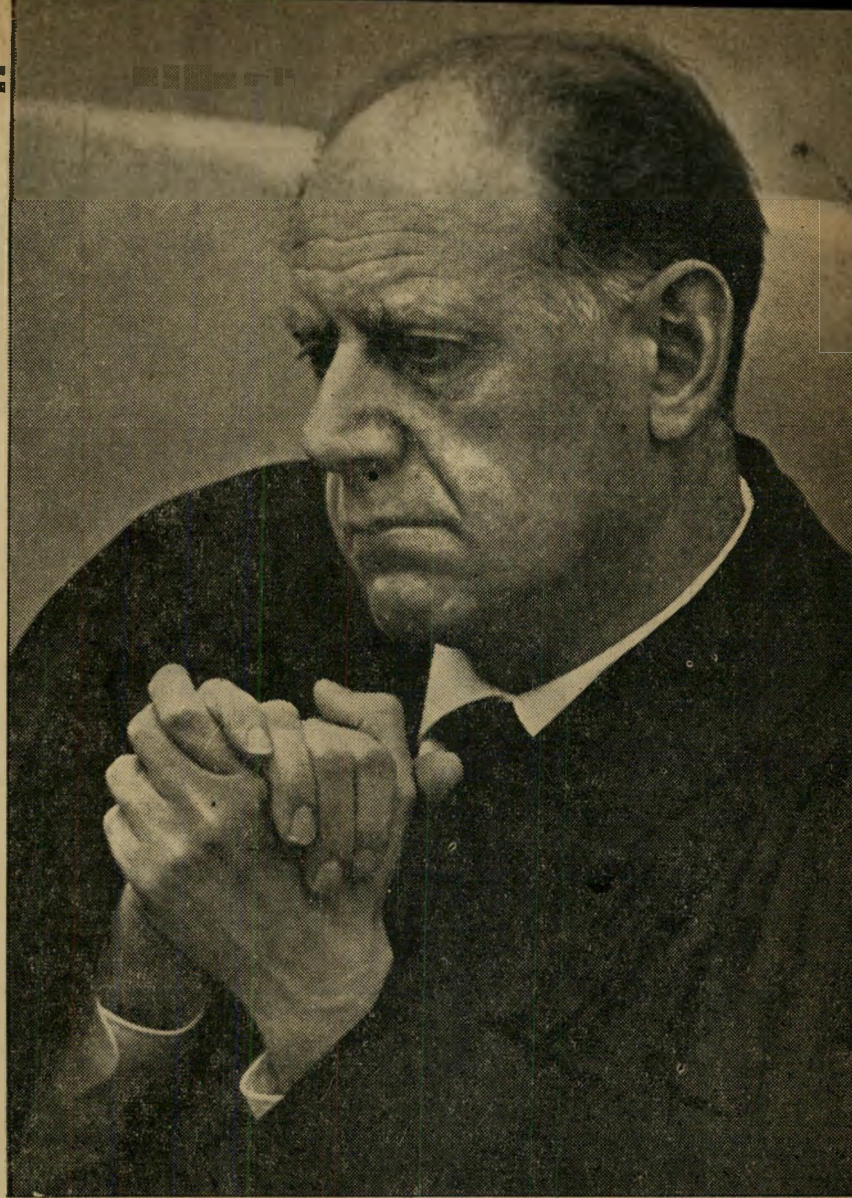
הוא חתן

מי ישים לב לשיקולים של ביום המשפט, כו מול עיניהם התמונה המחרידה של הילדים היהודיים שהוקמו בבוקר בכוח ממיטותיהם והובאו לרכב כשהם ממררים בבכי היסטרי וזועקים: "אבא!" מבלי לדעת שאבא ואמא הושמדו מזמן?

הנשים באולם בכו חרישית, אף לגברים רג המעוות בעיניהם. לא, לא היתה חשיבות לביום. עתה, כאשר נשמע באולם קולו של אייכמן עצ בכלל שאיפעם היו פיקפוקים וטענות. האמת כפי שהיא מתוארת בקולו של פקיד אפרורי

האוזנר היה בשלב הראשון יבש מדי. טענו כי סמכות המשפט הישראלי מפוקפקת מבחינה חוקית ומוסרית. טענו כי חוק עשיית הדין בנאצים עומד על כרעי תרנגולת.

כל הטענות האלה התנדפו כאשר נשא גזעון האוזנר את נאום-התביעה הגדול, אשר בחיבורו שיתפו פעולה כמה מטובי הכוחות בארץ. דמותה של תקופה הצטיירה באולם — ולעומתה נראו כל העניינים הפורמליים חסרי-חשיבות עד כדי גיחוך.

תמונת אבל תהומי: השוכט רוזה מקשיב

אישיות גדולה. הוא היה ונשאר איש קטן, ביורוקרט אפור. אין הוכחה איומה יותר לסכנה האורבת למין האנושי במאה ה-20 מאשר זו: שאיש קטן ובנאלי זה, אפס חסר-אישיות זה, יכול היה לשלוט על חייהם של מיליונים.

הוא מתאר את עצמו כבורג קטן במכונת הרייך השלישי, איש אפור שמילא רק פקדויות. בעיקרו של דבר, זהו תיאור נכון. אין זה סותר את טענת התביעה כי במיקרים רבים יזם בעצמו פעולות-רצח, החמיר ב"מילוי הפקודות, היה קיצוני אף מן הממור נים עליו. כל זה מתאים לפקיד קטן וזריז, פקיד הרוצה להוכיח למנהליו שיש לו יוזמה עצמית, שהוא מצטיין בהישגיו ואף עובר על המיסכה שנקבעה לו. סטאנאוויץ של רצח.

פקיד נשאר פקיד. פקיד הרוצה תמיד למי צוא חן בעיני השלטון — כל שלטון. ב"גאנלי שיתף פעולה עם חוקריו. די היה בשאלה קטנה, כדי להוציא ממנו זרם אדיר של מילים, תוך חזרה על התואר המדויק של החוקר. האם ניסה להתחנף? לאו דווקא. זוהי תגובה אינסטינקטיבית של איש הרגיל לסגוד למרות, שיש לו שאיפה טבעית למצוא חן בעיני בעל-השררה. שום חוקר אינו יכול לבקש לעצמו נחקר נוח יותר.

בימים הראשונים, כשאך הובא ארצה, היו שהציעו להסיעו ברחבי הארץ, כדי שיראה את הישגי היהודים ויחכה עד ככה היתה תורת הגזע מופרכת. רצו לראות כיצד מת-פעל הנאצי הזה ממדינת ישראל. היום שוב אין איש חולם על כך. דעתו של אייכמן על הישגי היהודים — או על כל נושא אחר בעולם — פשוט אינה מעניינת. אף לא מעניין לדעת מה נעשה מאחורי מצח מקומט זה בשעת הישיבה. ברור לגמרי שבמות זה אינה יכולה לעבור שום מחשבה שאינה בנאלית.

★ ★ ★

הוא מדבר — וקולו משכיח את כל הפיקפוקים והוויכוחים שריחפו בחלל הבניין בימים הראשונים של המשפט.

העתונאים הזרים התלוננו כי ההתחלה היתה משעממת מדי, הרסה את המתח שהציב במערכותיהם לקראת המשפט. טענו כי

קולו נישא באולם, מתוך מכונת-ההקלטה. הוא עצמו יושב בתא-הזכוכית, דומם, מקי שוב לדברי עצמו, משחק באוזניות, מסתכל כל בניירות, המסודרים לפניו בקפדנות של פקיד. קשה לשייך את האיש הזה לקול הזה. כי האיש יושב קפוא, ואילו הקול משי תפר בורם שקשה להפסיקו.

עדיין כימעט ואינו נע. אך כבר אינו נוקשה עוד כמו ביום הראשון. אז השתדל להעמיד פני קצין ותיק, הזקוף כמקל, דרוך ומתוח. מתיחות זו נעלמה. בכל יום נראה כאילו הוא מכופף יותר, כבאלון שהאחר יוצא ממנו בהדרגה. הצלמים, המסתכלים בו במכשירי ההגדלה, סוענים כי עוד מעט יתמוטט.

עד היום לא אמר אלא מלים בודדות — "אחלה!" ("כן, בהחלט!") והפסוק "ברוח ההאשמה, לא אשם". עתה נשמע קולו ה"טבעי, לעתים מטושטש, לעתים ברור, והוא ממלא את האולם.

הקול מוכר, איכשהו. היכן נשמע קודם לכן? הגרמנים באולם שואלים את עצמם בתמיהה. ולפתע, ההכרה: הרי זה קולו של הפירור. זה המיבטא של הפירור, הניב של הפירור, אפילו גוון הקול של הפירור, בפסקות מסוימות אפשר לחשוב כי אדולף היטלר בכבודו ובעצמו הוא המדבר.

אין בכך פלא. אדולף הגדול ואדולף הקטן התחנכו באותה עיר, לינץ, גדלו באותו אזור אוסטרי, הגובל עם הגבול הגרמני. לשניהם אותה תערוכת אופיינית של גרמנית טהורה וניב אוסטרי מרומז. לשניהם אותו קול חזק, לשניהם אוצר-המילים המוגבל. יתכן שאדולף הקטן גם למד לחקות, בתת-הכרתו, את אדולף הגדול, כנהוג במשטרים בהם מטביע מנהיג יחיד את חותמו על כל שטחי החיים, כולל דיקדוק הלשון.

★ ★ ★

הוא מדבר, והוא מצייר תמונה ברורה של עצמו. אין ספק כי בקוים כללים זוהי תמונה נאמנה. אפילו כאשר הוא מנסה לגולל את האחריות מעל עצמו, להטילה על מפקדיו ועל פיקודיו, הוא נשאר במיסגרת הטיפוס המצטייר מן התודעה. הרושם הראשון לא הטעה. גרוטאה זו, היושבת בתא-הזכוכית, מעולם לא היתה

שום צייר לא יכול היה להביע זאת: תגובת